

A vércse és ölyv kártékonyságáról.

A vércséről, erről az ártatlan egérfogó és bogarászó madárról, többnyire minden zoológus azt mondja, hogy ez egy igen hasznos állat, amely a vadászatnak alig, hogy valami kárt okoz. Igaz, hogy a földesgazdának hajt némi hasznot az egerek, poczkok és bogarak fogyasztása által, de viszont haszonhajtó (?) működését, mint ilyen, igen kérdésessé teszi a mezőgazdaságra nézve feltétlenül hasznos földönfészkelő madarak fiókáinak pusztítása folytán. Mennyi, de mennyi pacsirtacsalád esik ennek a kis zsvány vérszomjának áldozatul! Hajlandó vagyok hinni, hogy a mezei pacsirta: a „mezők költészetének“ napról-napra való kevesbedésére főleg a vércse pusztításaival áll összefüggésben, bár nem akarom állítani, hogy az öreg, jól repülő pacsirták is áldozataihoz tartoznak; de jaj a fészekbeli apróságoknak! De vadasterületen, hol foglyok és fázczánok tenyésztetnek, — jaj azok kicsinyeinek is, ha a vadászterületen vércsek fészkelnek! Sajnos, igen sok idevágó tapasztalatot jegyezhettem fel vadásznaplómban s immár meggyőződéssé vált bennem, hogy a foglyok és fázczánok, mikor még aprósak, a vércse majdnem kizárólag ilyeneket hord fészkebe vérszomjas fiainak. Sok vércsefészket megvizsgáltam a szaporítás idejében, de fogoly- és fázczán-csirkéken kívül azokban alig volt más préda, csak nagyon kevés más madár s igen ritkán egér. Megengedem ugyan, hogy vadszegény helyeken ez másként van, de ahol vadat tenyésztetnek, az állapot mindig ugyanaz: fázczán- és fogolyfiók pusztítás. Aki talán kételkednék állításaim igazságában, nézzen csak utána, mi mindent lehet találni vércsefészkekben: mennyi ott a fiókfogoly- és fiókfázczánfej! Akárhány vércsefészket megvizsgáltam a gödöllői vadászterületen, hasonló észleletekkel gazdagíthattam tapasztalataimat. Egy ízben — a többek közt — Wagner Keresztély nevű derék vadőrömmel egy vércsefészket vizsgálván meg az isaszegi pagonyban, abban nem kevesebb, mint 11, mond *tizenegy* kisfázczán fejét találtunk, pedig a vércsefiak alig voltak még egy hetesek. Elképzelhető ebből, mennyit pusztít csak egyetlen vércsepár is, míg fiai felnevelését bevégezi! Hát ez az a „hasznos“ bogár- és féregpusztító madár?! No köszönöm! Én ugyan hasznos működését csak ólommal szoktam meghálálni s másra nem is érdemes s aki másként cselekszik, az a tapasztalatlan könyvrírók bebeszéléseinek esik áldozatul. Ugyanolyan szép dolgokat mesélnek némelyek az *ölyvekről* is (eltekintve a praktikus vadászoktól) s állítják körömszakadtáig, hogy ezek a madarak is milyen hasznosak. Persze hogy hasznosak, ha ki vannak tömve a *Lendl* tanár úr laboratóriumában, ilyképen ártalmatlanokká tétetvén. Hanem amíg ki ninesenek tömve, ép oly gaz rablók, mint a többi görbeorrú individuumok. A könyvrírók azt állítják (*Lakatos Károlyt* kivéve), hogy az ölyvek legnagyobb részt egerekkel élnek és ilyet igen sokat fognak: 50,000-et egy esztendőben egy familia; azután meg, hogy ürgét, poczkot fogdosnak és különféle igen hasznos tengeri herkentyüket. Én egészen másképp tudom. Tizennyolcz év alatt elég sok ölyvet lőttem ki fészekből és a bagoly-gunyhó mellől is lesóztam tucatszámra őket, de a gyomorvizsgálatok alkalmával egészen más tapasztalatokat tettem, mint a szobatudomány matadorai nagyrészt. Egeret ugyanis igen ritkán, de annál több nyúl, fázczán és fogolyamadékat találtam az ölyvek gyomrában. Kérdem most már: mi jögon védi újabban a törvény az ölyveket? Avagy talán a vadászat érdekei elenyésző csekélységek a mezőgazdaság érdekeivel szemben!? Jó lesz azt megszívlelni minden ölyvfiskálisnak, hogy a vadászatnak hazánkban immár nemzetgazdasági jelentősége van s mint ilyennek, érdekei ép úgy védelmet követelnek, mint más nemzetgazdasági ágé!

Nagyon helyes volna, ha e lap hasábjain minden igaz vadász tapasztalataihoz képest kifejténé nézeteit egyes madarak állítólagos hasznosságai, avagy kártékonyságai kérdésének tisztábazatala végett; így a könyvrírók is sok becses és igaz adat birtokába jutnának.)*

Vadászüdvvvel

Storcz Máttyás,

cs. és kir. udvari vadász.

EGYESEK.

Adat az egérfélék anyai szeretetéhez.

Nemcsak a szakember, de a köznép előtt is általánosan ismeretes, hogy a kutya- és a macskafélék kölykezési helyük fölfedeztetése, illetve kölykeik veszélyeztetése esetében, tehetetlen kölykeiket szájukba veszik és azokat más, biztosabb helyre cipelik. Az egérféléknek ilyen szokásáról még nem hallottam, sőt Brehm nagy művében sem tesz ilyenről említést. Az egérfélék természetrajzát vélem tehát egy erre vonatkozó adattal gyarapítani, ha leírom az esetet, melynek tulajdonképeni okozója én voltam és mely szemem előtt folyt le. Kis-Ázsiában egy ritkás bükkerdőben bogarásztam; amint egy a földön heverő száraz fatörzst megfordítok, egy egér ugrott fel a törzs alatt rejtve volt fészkeről és ziháló testéről láthattam, hogy mennyire meg volt rettenve szegényke. A hazai erdei egereket, ha nem is mind névről, de látásból eléggé ismerem arra nézve, hogy állíthassam, miszerint a kérdésben forgó egér hazánkban aligha fordul elő. Miután a későbbi fejleményekből kifolyólag az egeret el nem pusztítottam, azért tudományos név nem is tudom megmondani. Amint tehát az anyaegér fészket, melyben 5 meztelen és vak fia volt, veszélyben látta, némi ide-oda ugrándozás után hozzálátott fiainak biztonságba helyezéséhez. Jóllehet én a fészektől alig két arasznyira leültem, hogy a továbbiakat megfigyeljem, közellétem a gondos egéranját egy pillanatra sem zavarta, mintha tudta volna, hogy életét részemről veszély nem fenyegeti. Fiait egyenként gyengéden szájába fogta és azokat rövid ugrásokkal, tőlem mintegy négy lépésnyire, egy helyre vitte, hol azokat a bőven heverő lehullott falevelek alá rejtette. Nem telt bele 15 perc és az 5 egérke egymás mellé volt hordva. Ekkor én a kis egereket mind egyszerre visszavitettem a fészekhez és ott jó vastag levélréteg alá rejtettem. Csakhamar megjelent a fiaiért aggódó anya is, elkezdett szimatolni és amint fiait megérezte, befúrta magát a levélréteg alá és ismét elkezdődött a mentési munka, úgy, mint első ízben. E munkája közben akárhányszor kezeim mellé került, úgy, hogy minden nehézség nélkül megfoghattam volna, vagy midőn a levélréteg alatt volt, egy ütással életét vehettem volna; de hát nem lett volna-e a legnagyobb szívvelenség a saját életét miibe sem vevő és csupán fiai biztonságáért remegő kis jószágot elpusztítani? Megelégedtem e gyönyörű kis jelenet megfigyelésével és az újra elhordott egérkéket többé nem bántottam pihenő helyükön. **M.**

A darazsak fontossága Új-Seelandban. A rovarok legfontosabb feladata a természet háztartásában a növények beporzása. Ugyanis a rovarok legnagyobb része, különösen a hártás szárnyúak, a Hymenoptera, felkeresik a virágokat, hogy a kehely fenekén levő mézcseppeket összegyűjtsék s míg a virág belsejében tartózkodnak, szőrös testükre meglehetősen mennyiségű virágpors tapad. Ha már most egy másik virágba igyekeznek behatolni, megérintik a virág bibéjét s testükről néhány porszemese a ragadós nedvvel

*) Mi szívesen nyitunk tért.

bevont bibére tapad s ezáltal a megtermékenyítés végbe- ment. A természetben rendkívül fontos a rovaroknak ez a szerepe, mint az alábbi példa is mutatja. Az angol növény- honosító társulat Új-Seelandban meghonosította a vörös lóherét (*Trifolium pratense*), egyidejűleg a közönséges posz- méhet (*Bombus terrestris*) is áttelepítette a lóhere virág- jainak megtermékenyítése céljából. Mielőtt a poszméhet Új-Seelandba vitték volna, nagyon sok Európából odavitt növény nem hozott magvakat. Így például a primulák, a különböző fajú estikék, a crocus stb., mind mag nélkül maradtak, bár az ottani klíma alatt elég jól fejlődtek. Mikor azután a poszméhet is meghonosították, e virágok bőven termettek magvakat s így gyorsan elszaporodtak, annyira, hogy a poszméhek mind a meghonosított virágokra szoktak s most nem lehet őket a mezőkre úzni s vad állapotukba visszahelyezni. Egyes füvek, mint a *Poa annua* és a *Poa pratensis*, annyira elszaporodtak, hogy minden más fűvet kiszorítanak.

Szöcske, mint hernyópusztító. A múlt nyáron bogarászás közben egy nappali pávaszem (*Vanessa Jo*) hernyótelepre bukkantam, mely a kerítésre felfutó komlót majdnem tel- jesen ellepte. A hernyók már egészen nagyok voltak, úgy, hogy némelyikük már bábozódni készült. Amint a bábozódni készülő hernyókat leszedtem a komlóról, megpillantottam egy nagy, 40—50 milliméter hosszú zöld szöcskét (*Locusta*?), amint két első lába között egy hernyót tartott s szájjával kiszívta. Eddigél nem volt tudomásom arról, hogy a szöcske állati eredetű táplálékkal is él s feltűnőnek tartom, hogy a szöcske, bár szükség nem készítette rá, állati táplálékhoz nyúlt.

T. V.

A hollandiai kanárimadár egészen sajátos jelenség. Nem énekeért tartják, mert az minden kritikán alul álló csi- ripelés, hanem a díszes tollazataért. Többféle fajtát külön- böztetnek meg már most is. Van belga, brüsszeli, párisi stb. fajta. Minél nyulánkabb és karesubb, annál értékesebb. A tollazat fényes s testhez simuló, kivéve a fodrosakat, melyek a specialitás jellegei. A fejtető tollai egész a nyakig érnek le és széthasogattak, a mellfödrot (jabot) alkotó tollak szép fodrosak, úgyszintén a váll tollai, különösen a párisi trombitásnál, dúsak és nagyok. Lábaik hosszúak. A fajtisza sárgaszínűeknél a tollazat nem oly díszes, mint a szalma-sárga és tarka változatoknál. Hibátlan egyedek előállítására nagyon nehezen sikerül, ezért rendkívül drágák.

A madarakra nézve mérges növények és magvak száma az újabb megfigyelések után tetemesen megapadt. A petre- zelyem és a fikszer (Anagallis) több fajtát eddig föltétlenül mérgező hatásúnak tartották mindenféle szobai madárra nézve. Két francia madárkedvelő nemrég kimutatta etetési kísérletekkel, hogy ezeket a növényeket minden káros kö- vetkezmény nélkül ehetik állandó táplálék gyanánt papa- gályok, pintyok, csiz, kajdácok, keresztcsőrűek stb. Hasonló- képen számos mérgesnek tartott mag sem hat mérgesen a madarakra. Eltekintve attól, hogy a magtörő pintyék mily sok cseresznyemagot fogyasztanak nap-nap után s mégis

egészen jól érzik magukat, holott e magvakkal elég tekin- télyes mennyiségű kéksavat is esznek meg, kísérletekkel bizonyították be, hogy a papagályok a keserű mandulát nemcsak képesek nagy mennyiségben fogyasztani, hanem nagyon egészségesek is maradnak mellette. Épen így áll a dolog a paprikával is (kerti-, török-, spanyolbors).

Kennelfelosztás miatt három darab fajtisza deer hound (skót szarvasagár) eladatik, u. m. Morven és Mertin, mindkettő 4 éves díjazott kan és Bosmina, 2 éves díjazott szuka. Bővebbet a szer- kesztőségben.

Remek szép, két és félhónapos német vizsla- kölykök eladók: Pápay Géza úrnál Tengelicz (Tolna vármegye).

Eladó egy Fónagy J. elvei szerint idomított angol telivér pointer kan vizsla. Bővebbet a szerkesztőségben; a vizsla fényképe ugyanott.

Eladó egy remekül fejlett, tenyésztésre alkalmas, 18 hónapos gímszarvas. Igen kedves, nagyon szelíd. Csakis oly helyen szeretné a tulajdonos elhelyezni, ahol nem ölnék meg. Bővebbet a szerkesztőségben.

K. Déva. Piepernek az u. n. dekarbonizált aczélsöveit rosszul ölik a vadat; de az egy darabból való öntött aczélsöveit kitűnők. Ily csövekkel ellátott fegyverek csak direkt tőle rendel- hetők. Az igazi finom és kitűnő Pieper fegyverek ára 250—300 forint és följebb. Ilyeneket boltokban nem árulnak. Közönséges 100—150 forintos fegyvernél mindig inkább a damasztosövek ajánla- tosak. **B. A. Berlin.** Ha a fegyverek újak és külföldi gyár czég- jegyével vannak ellátva, megfizettetik értük a vámot. **K. Sz., Pécs.** Ha vadászjeggyel bír Ön s azon ki van tüntetve, hogy egy vagy kétesövű fegyverért az adó lefiztetett: vadászhatik bárkinek a fegyverével is. Ha kitűnő, az angol fegyverek- kel versenyző puskát akar szerezni, kérjen *W. Novotny*-től (Prága) árjegyzéket. — Tárgyhalmaz miatt irodalmi rovatunkat kénytelenek voltunk a jövő számra hagyni.

FOTO-CZINKOGRAFIAI MŰINTÉZET.

MŰVÉSZETI SOKSZOROSÍTÁSOK.

Clichék folyóiratok, könyvek, árjegyzékek és tudományos művek számára, kitűnő kivitelben, legjobb módszerek szerint előállítva.

Cím csakis: BUDAPEST, VI. ker., Király-utca 30. szám.

Jutányos árak.

TELEFON: 18—99.

Jutányos árak.

„A TERMÉSZET” szerkesztősége és kiadóhivatala: Budapest, II., Donáti-utca 7. dr. Lendl Adolf intézete.

Nyomatott Wesselényi Géza könyvnyomdájában Budapest, II., Zsigmond-utca 11—15.